

TUL:N 2010-LUVUN LIIKUNTAPOLITIikka

TUL:n liittokokoukselle esitetty liikuntapoliittinen asiakirja vastaa 2010-luvun haasteisiin. Sen tavoitteena on liiton oman liikuntapoliittisen näkemyksen kirkastaminen ja selkeä näkemys suhteesta toimintaympäristöön ja omaan sisäiseen toimintaan sekä ymmärrys työväen urheiluliikkeen omasta arvopohjasta.

TUL:n liikuntapoliittinen ohjelma hyväksyttiin vuoden 2003 liittokokouksessa ja vuoden 2007 liittokokous konkretisoi ohjelman tavoitteita liikuntapoliittisella kannanotollaan.

Tässä päätöksessä liikuntapoliittisesta asiakirjasta on huomioitu yhteiskunnallisia kehityspiirteitä ja muutostekijöitä, joilla on vaikutusta suomalaiseen liikuntakulttuuriin ja jotka vaikuttavat TUL:n strategiaan ja toiminnan suuntaamiseen entistä kovemmassa kilpailussa liikuntakulttuurin ja -politiikan alueella.

Liikuntapoliittisen asiakirjan valmisteluun ovat aktiivisesti osallistuneet strategiavaliokunnan jäseninä Sirpa Paatero, Jarmo Levänen, Tanja Luostarinen, Esko Vatanen, Heikki Virkkunen, Antti Vuolanne ja esittelijänä/sihteerinä Janne Ollikainen. Valiokunta kutsui pysyviksi asiantuntijoiksi toimitusjohtaja Riitta Hämäläinen-Bisterin ja professori Kimmo Suomen, joka on myös vastannut laajan tausta-aineiston kokoamisesta.

Liittokokouksessa tehtyjen päätösten jälkeen alkaa työskentely tehtyjen linjausten toteuttamiseksi. Tämä tarkoittaa strategian uudistamista eli tahtotilan muut-

tamista käytännön toiminnaksi ja toimintojen organisoimista ja resursoimista tehtyjen linjausten mukaisiksi.

TUL:n kotivuolta www.tul.fi löytyvä strategiavaliokunnan valmistama liikuntapoliittinen asiakirja toimii edelleen uudelleen muokattuna tausta-aineistona jalkautettaessa päätöstä alue- ja paikallistasolle.

1. TASA-ARVO

TUL:n liikuntapoliitiikan keskeisenä sisältönä on ollut yhteiskunnallisen tasa-arvon lisääminen. TUL:n nykyinen tasa-arvokäsitys pohjautuu laaja-alaiseen tasavertaisuusihanteeseen, joka ymmärretään monipuolisesti taloudellisena, koulutuksellisenä, ammatillisena, alueellisenä, sukupuolien ja sukupolvien välisenä tasa-arvona.

TUL korostaa liikunnan olevan ihmisten perusoikeus, vaikka perustuslaissa ei suoraan määritellä liikuntaa ja urheilua subjektiiviseksi väestön perusoikeudeksi. Aito tasa-arvoisuus liikunnassa merkitsee sitä, että kaikille ei tarjota vain tasapuolista mahdollisuutta liikunnan harjoittamiseen vaan sitä, että heikommassa yhteiskunnallisessa asemassa olevien yhteiskunnan jäsenten liikuntaan on panostettava enemmän kuin paremmassa yhteiskunnallisessa asemassa olevien liikuntaan.

TUL korostaa omaa ja jäsentensä vastuuta yhteiskunnan uudistamisesta siten, että TUL on suomalaisessa liikuntakulttuurissa merkittävä osa liikunnan kansalaisyhteiskuntaa, joka perustuu jäsentensä vapaaehtoiseen yhteenliittymiseen tasa-arvoisemman liikun-

takulttuurin puolesta. TUL pyrkii liikuntapolitiikassa demokraattisesti ohjautuvaan toimintaan, jossa perus- ja lähiliikuntapalvelut pitää olla oikeasti kaikkien saatavilla eri tasa-arvotekijöistä riippumatta.

TUL ajaa sellaista liikuntapolitiikkaa, joka takaa liikunnan kaikille maksuttomaksi peruspalveluksi, jolloin liikuntapolitiikka ei voi nojautua mahdollisuuksien tasa-arvoon vaan todelliseen tasa-arvoon. TUL:n mielestä vain tasa-arvoisemmassa yhteiskunnassa voidaan ajatella liikuntapolitiikan tukevan tavoitetta, että suomalaiset olisivat maailman liikkuvien kansa vuonna 2020.

TUL:n liikuntapolitiikka nojautuu “Liikuntaa kaikille”- ajatteluun, jolloin TUL:n käsitykset liikuntakulttuurin edistämisestä ovat laajempia kuin pelkästään urheilujärjestöjen ajama liikunnan järjestöpolitiikka. TUL haluaa pitää huolta koko väestöstä eikä ainoastaan liikuntajärjestöihin kuuluvasta väestöstämme. TUL:n toiminnan kohde on koko väestö Suomessa.

2. UUDISTUVA LIKUNTAPOLITIikka

TUL:n päätehtävä on edelleen seuratoiminnan kehittäminen ja tukeminen. Toiminta profiloituu jatkossa selkeästi kolmeen liikunnan osa-alueeseen ja niitä tukevaan toimintaan: 1) lasten ja nuorten liikuntaan 2) terveyttä edistävään liikuntaan ja 3) amatöörikilpaurheiluun.

2.1. Lasten ja nuorten harrasteliikunta

Lasten ja nuorten liikunnan pääpaino on ihmisen kasvua tukevassa harrasteliikunnassa. Tavoitteena on lasten ja nuorten fyysinen, henkinen ja sosiaalinen hyvinvointi. Sen ohella TUL:n seuroissa tulee olla mahdollisuus myös kilpaurheiluun.

TUL:n tavoitteena on, että lapsilla ja nuorilla on oikeus osallistua lajitoimintaan 1-2 kertaa viikossa ilman kilpailujärjestelmän tuomia lajin tuloksen tekopaineita lapsille, nuorille, perheille ja urheiluseuroille. Tämä antaa mahdollisuuden organisoida seurojen toimintaa uudella tavalla.

TUL:n yksi päävaatimuksista on saada maahan aikaan yksi ja yhteinen liikuntapassi, jota voivat käyttää niin harrasteliikkuvat juniorit kuin kilpaliikkuvat juniorit.

2.2. Aikuisten harrasteliikunta ja amatöörikilpaurheilu

Harrasteliikunnan lähtökohtana on usein sekä terveyden ylläpito sekä kunnon kohentaminen. TUL korostaa liikkumisen motiiveina myös liikkumisen sisäisiä itseisarvoja; iloisuutta, virkistymistä ja hauskaa yhdessäoloa.

Aikuisväestön liikunta tapahtuu hyvin suurelta osin urheiluseurojen ulkopuolella ensisijaisesti kevyenliikenteen väylillä ja luontoympäristössä. Urheiluseura toiminnan järjestäjänä tuo mukanaan kuitenkin laajemman sosiaalisen näkökulman.

TUL:n lähtee amatöörikilpaurheilun edistämisen ja Fair Play-toiminnan kehittämisen aktiiviseksi pioneeritoimijaksi aikuisten kilpaurheilussa Kansainvälisen Työväen Urheiluliiton CSIT:n esimerkkien mukaisesti ja aloittaa kokeilujen kautta amatöörikilpaurheilun kehittämisen. Samalla TUL voi määrittää itselleen edunvalvontaroolin kansallisessa ja kansainvälisessä amatööri- ja työläiskilpaurheilussa.

TUL suosimalla aikuisten kilpaurheilulla ei ole kansainvälisen kilpaurheilun tulospaineita harteillaan eikä olympialajien tuomia vaatimuksia lajien säännöistä eikä suorituspaikoista. Amatöörikilpaurheilun tavoite on liikunnallisen jatkumon luominen nuorille aikuisille ja niille, jotka haluavat jatkaa kilpaliikuntaa lajinsa parissa mahdollisimman pitkään esim. veteraanikilpaurheilussa.

Harrasteliikunnan ja amatöörikilpaurheilun ohella monet TUL:n jäsen seurat ovat aktiivisesti mukana lajien kansallisia ja kansainvälisiä sääntöjä noudattavassa kilpa- ja huippu-urheilussa.

2.3. Työyhteisöliikunta

Työyhteisöliikunnan eri muodot ovat jo nyt ja myös lähitulevaisuudessa aikuisväestön keskeinen liikuntayhteisö. TUL tarjoaa kanavan ammattiyhdistysliikelle työsuojeluun kuuluvan työhyvinvointitoiminnan edistämiseen.

TUL:n urheiluseurojen ja ammattiyhdistysten – isoissa kaupungeissa ammatillisten paikallisjärjestöjen ja piirijärjestöjen – tulee yhteistoiminnassa työpaikkojen kanssa järjestää työsuojeluun kuuluvaa työyhteisöliikuntaa siten, että osan työvoiman uusintamiskustannuksista maksavat työnantajat ja osan työntekijät. Tässä mallissa TUL:n seurat tarjoavat kiinnostuksensa ja mahdollisuuksiensa mukaan osaamistaan ja palveluitaan työyhteisöille.

2.4. Ikääntyvien liikunta

Vanhusväestön jatkuvasti ja voimakkaasti kasvaessa ikääntyneiden liikuntatoiminta on keskeinen ja voimistuva alue TUL:ssa. Painopisteenä on harrasteliikunnan alueella yhteistyö niin Veteraaniurheiluliiton kuin eri eläkeläisjärjestöjen kanssa, jolloin edistetään ikäihmisten liikuntaa kansainvälisellä, valtakunnallisella, alueellisella ja paikallistasolla yhteistyössä TUL:n urheiluseurojen kanssa.

2.5. Erityisryhmien liikunta

TUL painottaa erityisryhmien liikuntaa myös TUL:n edunvalvonnan ja seurojen toiminnan keskeisenä tehtävänä. Liikunnan erityisryhmien käsite ja ala ovat kasvaneet voimakkaasti viime vuosina vamma- tai sairaskeskeisestä ajattelusta laajentuen mm. maahanmuuttajiin, erilaisiin uusiin etnisiin ryhmiin ja nuorisokulttuurin alalajeihin kuten skeittaus, rullaluistelu, parkour, street dance ja muut katupelit.

TUL hakeutuu yhteistyöhön erityis- ja soveltavan liikunnan alan ammattilaisten sekä sosiaali- ja terveystieteiden alan järjestöjen kanssa.

2.6. Urheilun epäterveet ilmiöt

Voimistuvat ylikupallistuneen urheilun epäterveet ilmiöt tuomitaan TUL:ssa laajasti. Suomi on valtiona mm. EU-sopimusten kautta sitoutunut edistämään antidoping-työtä, urheiluvilpin vastaista toimintaa, rasmin vastaisuutta sekä väkivallan ehkäisyä ja torjuntaa niin urheilukatsomoissa kuin kilpailuissa, saaleissa ja kaukaloissa.

TUL:n mielestä urheilu ei voi itse ratkaista kaikkia lieveilmiöitä, vaan urheilun epäterveet ilmiöt tulee ottaa koko yhteiskunnan normisäätelyn alaiseksi. Urheilua ei saa jättää yksin ratkaisemaan ongelmiaan vain urheilun sisällä.

2.7. Liikunnan ja urheilun edunvalvonta

Liikunnan ja urheilun edunvalvonta on tutkimusten mukaan Suomessa huonosti hoidettu ja siksi TUL määrittelee roolikseen olla liikunnan laaja-alainen edunvalvoja. TUL esittää myös itsenäiset liikuntapoliittiset kantansa.

Rahanjaon perustan tulee jatkua nykyisenä eli valtio jakaa rahapeliä tuoton budjetin kautta ensisijaisesti kunnille, jotka jakavat sen demokraattisessa kuntakontrollissa urheiluseuroille. Valtakunnallisille lii-

kuntajärjestöille raha jaetaan edelleen sovittujen kriteerien mukaisesti valtionapuna.

TUL ajaa tieteiden rahoituksen siirtämistä rahoitettavaksi budjetin yleiskatteisista menoista, jolloin jäljelle jääviä edunsaajia - kulttuuri, taide, nuorisotyö ja urheilu - voitaisiin tukea enemmän.

TUL:lla tulee olla merkittävä rooli, kun yhteiskunnassa päätetään yhteisten resurssien jaosta. Sillä on oma edunvalvontatehtävä niin amatööriurheilun kuin harraste-, Fair Play- ja työyhteisöliikunnan edistämisessä. TUL voi mennä mukaan ammattiyhdistysliikkeen toimintaan, jolloin TUL vaikuttaa niiden päätöksenteossa, kun työhyvinvoinnista ja työvoiman uusintamisesta päätetään.

TUL pitää tärkeänä myös työttömien mahdollisuutta hankkia erilaisia virikkeitä vapaaehtoistoiminnan parissa.

2.8. Alueellinen vaikuttaminen

TUL vaikuttaa myös paikallisesti ja alueellisesti ja suuntaa yhdyskuntasuunnittelun päätöksentekoa kestävän kehityksen mukaisesti. Kaupungistumisen on tapahduttava riittävän kompaktisti kaavoituksessa, asuinalueiden, kunnallistekniikan ja kevyenliikenteen väylien suunnittelussa. Näin saadaan väestölle riittävästi esteettömiä lähiliikunta-, luonto- ja leikkipaikkoja ja -alueita sinne, missä ihmiset asuvat ja mihin yhdyskunnat kasvavat.

Lähiliikuntapaikoilla tulee olla liikuntarakentamisessa keskeinen rooli. TUL huolehtii, että sen tavoitteet ovat paikallisessa päätöksenteossa mukana. Ihanteena tulisi olla, että isoimmissa kaupunkikunnissa olisi virkistys- ja liikuntatoiminnat turvaava teemallinen osayleiskaava, jolla virkistys- ja liikunta-alueet turvataan aina 30 vuodeksi kerrallaan.

TUL:n oman aluehallinnon keskeisenä tehtävänä on paitsi toteuttaa liiton liikuntapolitiikkaa alueella, palvella TUL:n n. 1000 urheiluseuran tarpeita ja edunvalvontaa kansalaisyhteiskunnan toimivuuden vahvistamiseksi ja vapaaehtoistyön kehittämiseksi. Toiminnallisesti alueorganisaatio perustuu työntekijätimeihin, jolloin samalla alueella on enemmän työntekijöitä kantamassa toisaalta seurakentältä tulevaa haastetta ja toisaalta toteuttamassa TUL:n liikuntapoliittista linjaa.

Liittokokouskauden aikana TUL:n hallitus valmistelee valtuuston päätettäväksi piirijärjestöjen tasa-arvoisuuteen ja yhteistyöhön perustuvan aluehallinnon mallin.

2.9. Tutkimus- ja kehittämisohjelma

TUL tekee seuraavan liittokokouskauden aikana uuden tutkimus- ja kehittämisohjelman "Tiedolla johdettu TUL". Tutkimus ja kehittäminen on luonteeltaan hyvin käytännönläheistä ja suoraan TUL:n toimintaan soveltuvaa ilman perustutkimustavoitteellisuutta. Esimerkiksi tieto liikunnan vaikuttavuudesta auttaa toiminnan sisältöjen kehittämistä oikeaan suuntaan. Tarkastelun kohteita voivat olla TUL:n urheiluseurat, piirijärjestöt, liiton työntekijät, valmentajat, urheilijat, seurat ja niiden toimijat sekä liittotason toimintaelimet.

TUL voi tehdä tutkimussopimuksia ja -hakemuksia alan tutkimus-, opetus- ja kehittämissyhteisöjen kanssa. Kehittämisen ja tutkimuksen rahoittamiseksi TUL hakee myös kohdeavustuksia yksin tai yhdessä kumpaneittensa kanssa. Tutkimus- ja kehittämistoimintaa koordinoi alan asiantuntijoista ja TUL:n luottamus- ja toimihenkilöistä koostuva työryhmä.

2.10. Uusien avauksien haasteet

Uusi toimintasuuntaus merkitsee myös koulutusjärjestelmän uudistamista. Seurakentän nykyistä koulutusta tulee täydentää aikuisten työyhteisöliikunnan ja amatöörikilpaurheilun edistämiseen. TUL on valmis tarjoamaan koulutuksellista osaamistaan myös muiden järjestöjen käyttöön. Myös aikuisväestön keskeisimmät liikuntapaikat eli kevyenliikenteen väylät ja liikunta luonnossa tulee olla koulutuksen ja kehittämisen kohteina.

TUL asettaa valtakunnalliset kehittämistyön tavoitteet ja pyytää piirijärjestöiltä ja seuroilta esityksiä uusien toimintamuotojen kehittämiseksi. TUL:n uuden strategian jalkauttaminen nojaa alueellisiin ja paikallisiin strategiatalaisuuksiin, joissa ideoidaan alueellisia ja paikallisia mahdollisuuksia toteuttaa strategiaa ja samalla kerätään informaatiota alhaalta ylös.

Tämä päätös TUL:n liikuntapoliittisesta asiakirjasta on hyväksytty TUL:n 28. sääntömääräisessä liittokokouksessa 18.-19.5.2013 Kemissä.